

Programma Luchtruimherziening
Directie Participatie
Via info@platformparticipatie.nl

Referentie pro-forma zienswijze:
79410224 d.d. 25 februari 2021

Datum
9 maart 2021

Zaaknummer
2021-000878

Onderwerp
Zienswijze Ontwerp
Voorkeursbeslissing
Luchtruimherziening en MER

Inlichtingen bij
Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad
1 van 5

Geachte Minister,

Wij beschouwen uw ontwerp-voorkeursbeslissing Luchtruimherziening vanuit de context van onze zorg voor de woon-en leefomgeving en de natuur. Eerder hebben wij onze standpunten rond de Luchtruimherziening met u gedeeld in onze Gelderse aanpak herziening luchtruim. In deze brief kunt u de zienswijze van de provincie Gelderland en haar partners in de regio lezen. Onze zienswijze is in samenspraak tot stand gekomen. Deze zienswijze doet echter niet af aan de zienswijzen die enkele van onze regiopartners eigenstandig hebben ingediend.

Wij waarderen uw inzet om in uw ontwerp-voorkeursbeslissing tot een zekere hoogte (6000 voet) onze belangen mee te wegen. Wij hebben eerder bepleit dat deze effecten tot 10.000 ft in beeld gebracht worden. De keuzes die u maakt vanuit de luchtvaart: Veilig en Efficiënt gebruik van het luchtruim en brandstofbesparing zijn in de basis niet strijdig met onze belangen, maar ze lopen niet altijd automatisch parallel.

We gaan hieronder op een aantal van deze punten in. We verzoeken u in de voorkeursbeslissing de afweging die u maakt op het gebied van de effecten van vliegverkeer op woon en leefklimaat voor onze inwoners, bezoekers en ondernemers expliciet te maken. En we verzoeken u deze punten , in overleg met ons, mee te wegen in de keuzes die u maakt bij de planuitwerking. Onze zienswijze betreft de volgende onderwerpen:

- Vliegroutes Lelystad Airport
- Vierde naderingspunt / naderingsroutes zuidoost
- Militair luchtruimgebruik
- General aviation en ander lager luchtruimgebruik
- Samenwerking en vervolgproces

Vliegroutes Lelystad Airport

Wij dragen verantwoordelijkheid voor de Natuur en voor de woon- en leefomgeving in Gelderland. Vliegroutes voor het groothandelsverkeer van en naar Lelystad Airport kunnen daar nadelige effecten op hebben.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

Datum

9 maart 2021

Zaaknummer

2021-000878

Blad

2 van 5

- Wij hebben bezwaar tegen het (langdurig) laagvliegen boven de provincie Gelderland, tot een hoogte van 10.000ft. Onder laagvliegen verstaan wij het vliegen met een hoogte en / of frequentie die significante geluidhinder veroorzaakt op de grond of een significante aantasting van de natuur: Hetzij door uitstoot van stikstof of andere schadelijke stoffen, hetzij door frequente verstoring van kwetsbare soorten. Wij vragen u om te verhelderen op welke wijze invulling gegeven wordt aan uw toezegging dat een oplossing voor de laagvliegroutes geïmplementeerd is voordat Lelystad Airport geopend wordt voor groothandelsverkeer.
- De ontwerp-voorkeursbeslissing Luchtruimherziening biedt een aantal ontwerpkeuzes die wat ons betreft voldoende aanleiding vormen om duidelijk de keuze te maken om de vliegroutes die in het verleden ten behoeve van de opening van Lelystad Airport ontwikkeld zijn (de B+set) opnieuw te ontwerpen. Ook al omdat de bestaande routes ons inziens niet meer voldoen aan onder meer uw eisen op het gebied van duurzaamheid. De door u aangekondigde herinrichting van de naderingsgebieden van Schiphol en Lelystad zouden volgens ons logischerwijze leiden tot een herziening van de B+routes, waarbij het laag vliegen boven bewoond gebied meer wordt vermeden dan nu het geval is. Wij verwachten dat het programma Luchtruimherziening de provincie en haar partners in de regio actief betreft bij de ontwikkeling van deze nieuwe routes.

Het vierde naderingspunt

In uw ontwerp-voorkeursbeslissing is een vierde naderingspunt “in het zuidoosten” opgenomen voor de ontsluiting van de gebieden rond Schiphol, Rotterdam en Lelystad Airport. Deze “vierde fix” is mogelijk geworden door het verplaatsen van militaire oefengebieden uit het zuiden naar het noorden van Nederland. U geeft aan dat via deze vierde naderingsroutes sprake kan zijn van een aanzienlijke hoeveelheid verkeer gezien de geografische ligging van Nederland in Europa en de wereld.

- U geeft aan dat u nog geen precieze locatie of zelfs een gebied kunt aangeven waar dit vierde naderingspunt zich zal bevinden (“De inschatting is dat dit punt boven het zuidoosten van de provincie Utrecht of het zuidwesten van Gelderland komt te liggen.”). Ook de hoogte is nog onbekend. In de gebieden waar dit naderingspunt zou kunnen komen, en waar vliegverkeer zich dus zal concentreren, is sprake van Natura2000- en stiltegebieden en woonkernen die zo veel mogelijk moeten worden ontzien. (Zowel Rivierenland als de Zuid-Veluwe) Wij stellen u voor de minimale hoogte voor een dergelijk naderingspunt op minimaal 10.000 ft. te leggen. Verder zijn wij onzeker over de gevolgen op grond van het toepassen van het concept van de vertrek- en naderingsbuizen vanaf dit punt naar de start- en landingsbanen. Hoe kan daarbij worden voorkomen dat lokaal te grote geluidhinder onder deze denkbeeldige buizen ontstaat?
- Voor zowel het Rivierengebied als de Veluwe geldt daarbij dat daar reeds een militair oefengebied ligt waar frequent gevlogen wordt met gevechtshelikopters. De effecten van de cumulatie van geluid op natuur en leefomgeving a.h.g.v. een mogelijk vierde naderingspunt in deze regio dient adequaat in beeld gebracht te worden en mee gewogen te worden in de afwegingen.

Datum
9 maart 2021

Zaaknummer
2021-000878

Blad
3 van 5

- U maakt niet duidelijk of daarmee ook de TMA's van de 3 genoemde luchthavens tot 1 TMA worden samengevoegd. Het is voor ons niet goed mogelijk om ons een oordeel te vormen van mogelijke implicaties van naderingsroutes ("buizen") voor de luchthavens, die mogelijk worden ontworpen op basis van deze vierde fix.

Militair luchtruimgebruik

U verplaatst oefengebieden van Zuid-Nederland naar Noord-Nederland. Daarnaast benoemt u een nieuw in te richten oefengebied "in Oost-Nederland". U geeft ook aan dat bestaande oefengebieden op lagere hoogte (zoals Rivierenland, Oefenroute 10, Veluwe) in stand blijven. Er blijven gevechtsvliegtuigen actief op luchtmachtbases in Noord-Brabant/Limburg. Bovendien lijkt de nieuwe F35 aanzienlijk meer geluid te produceren dan de F16. Effecten van militair luchtruimgebruik worden in uw ontwerp-VKB en MER nauwelijks in kaart gebracht.

- Wij schatten in dat uw keuzes (cumulatief) effecten kunnen hebben op hinder die onze inwoners kunnen ondervinden door het transitverkeer van de luchtmachtbases in het zuiden i.c.m. noordelijker gelegen oefengebieden. Wij verwachten dat u de vliegroutes en vlieghoogtes en de wijze waarop deze gebruikt worden in kaart brengt en de hinder die dit kan veroorzaken meeweegt in uw besluit.
- Het voornemen om in Oost Nederland een oefengebied van 55 bij 55 kilometer in te richten was voor ons een verrassing. Ook als een dergelijk gebied strikt genomen niet binnen onze provinciegrenzen gaat vallen, verwachten wij dat wij, vanwege mogelijk transit verkeer van andere luchtmachtbases in en buiten Gelderland en effecten die buiten dit gebied merkbaar kunnen zijn beter worden betrokken in uw voornemens en de planuitwerking.

General aviation en ander lager luchtruim gebruik

Uw voorkeursbeslissing heeft betrekking op ontwerpcriteria voor het gebruik van het hogere luchtruim. Per saldo kan dit ook leiden tot een luchtruim, waar voor general aviation (kleine luchtvaart, drones) op een aantal plaatsen minder ruimte is. Hetzij door hoogte beperkingen, hetzij door de vergroting van gebieden waar general aviation in de praktijk helemaal niet meer mogelijk is. Daarbij kan er ook sprake zijn van het verminderen van gebruiksmogelijkheden van bestaande kleine luchthavens.

Dat alles tezamen kan op andere plaatsen zorgen voor meer drukte in het lagere luchtruim door concentratie van general aviation activiteiten, wat ook weer ongewenste hinder effecten kan hebben voor inwoners. Dit speelt bij voorbeeld rond Harderwijk, Elburg en Nunspeet waar nu routes voor de general aviation komen te liggen, als het gevolg van de vliegroutes voor groothandelsverkeer voor Lelystad Airport

- Wij vragen u dan ook om de effecten van de ontwerpkeuzes in het voorkeursalternatief integraal te beschouwen op landelijke en regionale effecten op het gebruik van het lagere luchtruim, en ditzelfde aspect ook mee te nemen in de planuitwerkingsfase.

Wij hebben in dat verband ook uw aandacht gevraagd voor de ontwikkeling van luchthaven Teuge en knelpunten voor het paraspringen. U geeft aan dat flexibilisering van het luchtruim hiervoor een oplossing kan bieden.

- Wij vragen u om in goed overleg met betrokken partijen deze oplossingsrichting verder uit te werken.

Datum

9 maart 2021

Zaaknummer

2021-000878

Blad

4 van 5

Samenwerking en vervolgproces

Naar aanleiding van de publicatie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau hebben de provincies u in september 2019 de Handreiking "Samen werken aan het Luchtruim" overhandigd. Onze inzet is en was om als een volwaardig gesprekspartner in uw ontwerpproces mee genomen te worden.

Daaraan heeft u naar onze mening nog niet voldoende invulling gegeven. De wijze van presenteren en verwoorden van uw keuzes roept bij ons nog vragen op; er zijn nog veel onduidelijkheden over te verwachten effecten en de manier waarop u daarop zult acteren.

De Milieu Effect Rapportage (MER) bij uw Ontwerp Voorkeursbeslissing lijkt landelijk beschouwd tot overwegend neutrale of positieve effecten te komen. Dit schaalniveau biedt ons echter onvoldoende houvast om conclusies te verbinden aan uw ontwerpkeuzes op regionaal of plaatselijk niveau. Deze effecten zullen dan ook grotendeels af hangen van de keuzes die u maakt in de planuitwerkingsfase.

Deze vragen en onduidelijkheden hebben wij op een aantal punten hierboven ook kenbaar gemaakt. Wij verwachten afsluitend van u in het vervolgproces dat u:

- De Gelderse partners die dat wensen betreft in uw planuitwerking: Vooral in de afwegingen die u maakt wanneer effecten op woon- en leefomgeving en klimaat aan de orde zijn;
- Zorgt voor een ordentelijk formeel proces waarin effecten op regionale en lokale schaal inzichtelijk worden gemaakt, transparante keuzes worden gemaakt en inspraak mogelijk is op de uitwerking van de routes. Een manier om dat te doen is via een project-MER die inzicht verschaft in effecten op regionaal/lokaal niveau;
- Een essentieel punt voor ons is dat wij de consequenties van ontwerpkeuzes uit de Voorkeursbeslissing op dit moment niet kunnen overzien, We verwachten van u dat u in de voorkeursbeslissing opneemt dat u bereid bent deze keuzes te herzien en bij te stellen wanneer effecten anders blijken uit te pakken dan voorzien.
- Ook kunnen maatschappelijke, sociale en economische omstandigheden zorgen voor nieuwe inzichten: Zo gaat u in uw voorkeursbeslissing luchtruimherziening uit van groei van de burgerluchtvaart en de opening van Lelystad Airport zonder rekening te houden met langdurige effecten van de COVID19-crisis en loopt u vooruit op de inmiddels controversieel verklaarde uitvoering van de luchtvaartnota door een volgend kabinet. Daarmee is er nog geen duidelijkheid over de gewenste toekomst van de luchtvaart.
- Voor zowel de vliegroutes t.b.v. Lelystad Airport als de vierde naderingsroute vragen wij aandacht voor monitoring en handhaving, waarbij dichtbij de luchthaven specifiek gehandhaafd wordt o.b.v. geluidswaarden en verder van de luchthavens o.b.v. vliegprofielen (percentage vliegtuigen dat zich houdt aan de afgesproken vlieghoogte en route).
- Tot slot vragen wij u om meer gebruik te maken van hedendaagse geografische (3D) visualisatie technieken om uw planuitwerking en de effecten daarvan visueel inzichtelijk te maken zodat bestuur, politiek en inwoners zich een adequaat beeld en oordeel kan vormen t.a.v. de doorwerking van uw plannen.

Datum

9 maart 2021

Zaaknummer

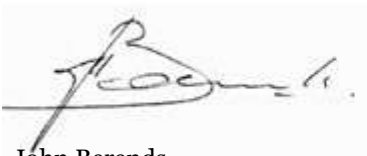
2021-000878

Blad

5 van 5

Wij hebben onze zienwijze ook afgestemd met onze partners (Gemeenten, Recron/Hiswa,Natuur en Milieu Gelderland en SATL) in de Provincie Gelderland. Onze zienwijze wordt door hen onderschreven, onverminderd hetgeen zij eigenstandig in een eigen zienwijze met u zullen delen.

Met vriendelijke groet,
Gedeputeerde Staten van Gelderland

John Berends
Commissaris van de Koning

Pieter Hilhorst
Secretaris